

ד. 1) הוכח כמאן אזלא מתניתין ד"אלו הן הלוקין"! ומה הביאור בהאי שיטה? 2) מה טעמו של ר' ישמעאל דאף חייבי בריתות ומיתות בית דין לוקין, ואמאי ליבא למעוטי מ"כדי רשעתו"? 3) מהו הכלל לחייב קרבן, ומהיכן ילפינן להאי כללא, ומה ממעטינן מהאי כללא?

ה. 1) מהי שיטת ר' יצחק בענין מלקות בחייבי בריתות, ומהיכן יליף לה, ואמאי ר' ישמעאל ור' עקיבא לא ילפי כשיטתו? 2) מה דעת ר' יצחק בענין "עונשין מן הדין"? 3) למסקנת הסוגיא, כמה יתורים איבא בקרא ד"ואיש אשר יקח את אחותו וגו'", ומה ילפינן מינייהו?

ו. 1) מה ילפינן מדכתיב "ואיש אשר ישכב את אשה דוח"? 2) מהיכן ילפינן אזהרה לאוכל קודש (פרט) או תרומה בטומאה? 3) מה דין טמא שנגע בקודש או בתרומה, ומדוע? 4) מה הוא "לא תעשה שקדמו עשה", מה דינו, ומדוע?

ז. 1) הבא על המקדש טמא, מה דינו, ומדוע? 2) אונס או מוציא שם רע שגירש, מה דינו, ומדוע (פרט)? 3) מה הוא לאו הניתק לעשה, ומה דינו לענין מלקות (פרט)?

ח. (1) הוכח דפלוגתת ר' יוחנן וריש לקיש גבי לאו שקדמו עשה אזלא לשיטתייהו! (2) באר במאי תליא פלוגתת ר' יוחנן וריש לקיש גבי לאו הניתק לעשה, ומדוע? (3) הנשבע שיאכל כבר זה היום ולא אכלה, מה דינו, ומדוע?

ט. (1) מה דעת ר' יהודה גבי התראת ספק, וגבי לאו שאין בו מעשה, ומניין? והאם יש לאו שאין בו מעשה דכולי עלמא מודו דלוקה? (2) מה דינו של הנוטל אם על בנים (פרט), ומדוע? (3) האם משכחת לה מלקות באונס שגירש, ומדוע? והאם בגזול ובנוטל משכון שלא ברשות הדין שונה, ומדוע?

י. (1) האם יש אופן נוסף [מלבד המבואר בשאלה הקודמת] שמשכחת לה מלקות בלאו הניתק לעשה? (2) מה הוא "ביניתא", ומה דין האוכלו, ומדוע? (3) האוכל נמלה או צרעה, מה דינו? והאם כשאכל כזית מן הנמלה הדין שונה, ומדוע? (4) מה דין טבל או דמאי של מעשר עני, ומדוע?

יא. (1) מה הוא שיעור האכילה באיסורים כדי ללקות, ומניין? ומאי חשיב "בריה", ומה דינה? (2) באיזה אופן משכחת לה מלקות באוכל ביכורים, ומניין? (3) כיצד ביאר ר' שמעון את הקרא "בכורות בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדור ונדבותיך ותרומת ירך", ומאי אתי לאשמועינך?

יב. 1) מה הכריח את ר' שמעון לדרוש את הקרא כפי שדרש? והאם דבריו מוכרחים? (2) כיצד שבח רבא את ר' שמעון, ומדוע שבחו? (3) מאי קשיא לגמ' על דברי רבא שאמר דזר שאכל מן העולה לפני זריקה חוץ לחומה לר' שמעון לוקה ה'? וכיצד התבארו דברי רבא למסקנא (פרט)?

יג. 1) בהן שאכל קדשי קדשים חוץ לקלעים, מה דינו, ומדוע? והאם זר שאכל דינו שונה, ומדוע? (2) מה דין קדשים קלים או מעשר שיצאו חוץ לחומה, ומניין? (3) הוכח מאי חשיב "לאו שבכללות!" ומה דינו?

יד. 1) מה דין כהן שאכל חטאות ואשמות קודם זריקה? והאם זר שאכל דינו שונה, ומדוע? (2) האם לוקין על לאו שבא מכלל עשה, ומניין? (3) מה מתיר את הביכורים באכילה? ובמאי פליגי ר' יהודה ור' אליעזר בן יעקב גבי ביכורים?

בהצלחה!

תשובות למבחן מכות יב יח

- א. (1) יואב טעה בהא שאחז בקרנות המזבח דסבר דשפיר חשיב "מעל מזבחי" ואינו נהרג. וכן טעה בהא דסבר דאף מזבח של במה קולט ולא דווקא של בית עולמים. ולדעת אביי טעה נמי בהא, דרק כהן ועבודה בידו מזבח קולטו. ושרו של רומי טעה בהא שגלה לבצרה וסבר דאף היא כבצר שקולטת, וטעה בהא דסבר דאף מלאך והורג במזיד היא קולטת.
- (2) צריך דווקא לתוך תחומה, דהא כתיב "וישב בה" וממעטינן דלא בתחומה.
- (3) באופן שיצא במזיד, לדעת ר' יוסי הגלילי מצוה ביד גואל הדם להורגו, והיינו דכתיב "ורצח", ואם אין גואל הדם, רשות ביד כל אדם. ולדעת ר' עקיבא הוא רק רשות, דהא לא כתיב "ירצח", ושאר כל אדם חייבין עליו [ולגירסת הגר"א אין חייבין עליו]. ואם יצא בשוגג, איכא פלוגתא אם גם נהרג או דרך חור לגלותו, ונחלקו האם מאי דכתיב "יצא יצא" הוא כלשון בני אדם, או דאתי לרבות אף שוגג. ודעת אביי דמסתברא דלא אתי לרבות שוגג, דלא מסתברא שיהיה סופו חמור מתחילתו. ודעת מר זוטרא בר טוביא אמר רב, דאף לגואל הדם אסור להורגו, כדכתיב "עד עמדו לפני העדה למשפט".
- (4) בנו של הנהרג נעשה גואל הדם, דהא אינו מצווה בכבוד אבי אביו. אבל בנו של הרוצח שהוא אחיו של הנהרג, אסור להורגו, דהא אין הבן נעשה שליח להכות או לקלל את אביו אפילו שמחוייב בדין.
- ב. (1) לדעת רבנן, לעולם לא אזלינן לא בתר העיקר ולא בתר הנוף, אלא מה שתוך התחום קולט, ומה שחוץ לתחום אינו קולט. ולדעת ר' יהודה אליבא דרבא, היכא דהנוף בתוך התחום, שדינן עיקר בתר נופו, ואף בעיקרו שבחוץ אסור להורגו. והיכא דהנוף בחוץ, לא שדינן עיקרו בתר נופו, ובעיקר אסור להורגו ובנוף שרי. ומסקינן, דאכתי שדינן נוף בתר עיקר לענין דהעיקר יכול להעשות דרגא לנוף, שיכול לעלות דרך העיקר ולהורגו בנוף שבחוץ. ולדעת ר' אשי, אף ר' יהודה שאמר דאזלינן בתר הנוף, היינו אף אחר הנוף. וביאר רש"י דלעולם אזלינן לחומרא בין בתר הנוף ובין בתר העיקר. והתוס' ביארו, דהנוף לעולם לא נגרר בתר העיקר, ורק לחומרא שדינן עיקר בתר נוף.
- (2) לדעת רבנן, מה שתוך ירושלים כירושלים בין לענין היתר אכילה ובין לענין איסור פדיה, ומה שחוץ לירושלים דינו כחוץ לירושלים. ולדעת ר' יהודה, לחומרא שדינן עיקר בתר נופו, דנופו בירושלים אין פודין אף בעיקרו, ונופו חוץ לירושלים אין אוכלין אף בעיקרו. ומאי דשרי לאכול בנופו, כתבו התוס' דאיירי דווקא בענפין מועטין שאין בהן ד', דאי לאו הכי חשיבי כגנין וגנין לא נתקדשו. ועוד כתבו, דדווקא גנין דעורה לא נתקדשו, אבל גנין דירושלים הוי כירושלים.
- (3) אם הוא רוצח שגלה כבר לעיר מקלט, כיון דאסור לו לצאת מעיר מקלטו, גולה מפלך לפלך, כדכתיב "כי בעיר מקלטו יישב" עיר שקלטתו כבר. ולוי שדר שם שהרג, גולה לעיר אחרת, דהא לא נאסר עליו לצאת מן העיר מקלט. [ואם הרג חוץ לעירו, יכול לגלות לעירו לפלך אחר, ולא יצא משכונה לשכונה].
- ג. (1) למסקנת הסוגיא, בששת ערי המקלט אינו חייב בתשלומים, דהא כתיב "לכם" והיינו לכל צרכיכם. אבל בארבעים ושנים ערי הלווים שגם היו קולטים, לדעת ר' יהודה מעלין שכר, ומאי דכתיב "ועליהם תתנו" קאי נמי אכל צרכיכם. ולרש"י איירי בשכר הבתים. והתוס' ביארו דאיירי במיסים וארנוניות.
- (2) לדעת ר' מאיר חוזר אף לשררה שנהג בה, דילפינן "ישוב ישוב" מעבד עברי דכתיב ביה "ואל אחוזת אבותיו", ד"ישוב" מופנה הוא, דסגי לכתוב "ישב אל משפחתו". ולדעת ר' יהודה אינו חוזר לשררה שנהג בה דכתיב "ישוב הרוצח אל ארץ אחוזתו" דדווקא לארץ אחוזתו הוא שב ואינו חוזר לשררתו. וכן הדין לשיטתו בעבד עברי.
- (3) מבואר במתניתין דאיכא מלקות. אבל אם היא גם גרושה לוקה רק משום גרושה. וביאר רש"י, דחלוצה ילפינן רק מרבויה ד"ואשה גרושה". והתוס' כתבו, דהוי אסמכתא בעלמא וכלל לא לוקין על חלוצה, ומאי דתני דלוקין על גרושה וחלוצה, אגב גרושה תני חלוצה. ועוד כתבו, דהוי מכת מדרות מדרבנן, ומכל מקום היכא דהיא גם גרושה לוקה מלקות דאורייתא משום גרושה ואינו לוקה מכת מדרות על החלוצה.
- (4) מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו הוי כטבל ולוקה, וטבל ילפינן מדכתיב "ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו". והקדש שלא נפדה נמי לוקה, כתב רש"י דילפינן חטא חטא מתרומה, דכתיב בה "וכל זר לא יאכל קודש".
- ד. (1) מהא דתני במתניתין בהדי הלוקין רק חייבי לאוין וחייבי כריתות, ולא תני חייבי מיתות בית דין, מוכרח דמתניתין ר' עקיבא דריבא אף חייבי כריתות לתשלומין, ולא חייבי מיתות בית דין. ובביאור שיטתו נתבאר בגמ', דבחיבי מיתות אינו לוקה משום דכתיב "כדי רשעתו" דדוקא משום רשעה אחת אפשר לחייבו, ומכל מקום חייבי כריתות לוקים, או משום דאיכא גזירה שוה "לענין לעינך", או משום דדוקא בעונשי בית דין נאמר "כדי רשעתו" [וברש"י ביאר בב' אופנים, האם ילפינן מהגזירה שוה דלענין לעינך, או דלמסקנא לא ילפינן, דאי ילפינן אף חייבי מיתות בית דין ילפינן]. ורבא ביאר דאיירי באופן שהתרו בו למלקות, ומכל מקום לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אין לוקין עליו, ודווקא חייבי כריתות דלא בעו אזהרה אפשר ללקות עליהם. ורבינא ביאר, דשאני חייבי כריתות דאין עונשן ברור דהא מהני תשובה, ולהכי לא חשיב תרי רשעיות.
- (2) משום דכתיב "אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה" וכתוב בתר הכי "והפלא" והיינו מלקות כדכתיב "והפילו השופט והכהו לפניו", והאי "אם לא תשמור" על כרחך דאיירי דווקא בלאו שיש בו מעשה ואינו ניתק לעשה, משום דכתיב גבי לאו דחסימה, ורק לאו דדמי ללאו דחסימה לוקין עליו. ולא חשיב תרי רשעיות, או משום דמלקות ומיתה חשיב מיתה אריכתא, או דאיירי באופן שהתרו בו למלקות, וסבר ר' ישמעאל דאף לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין לוקין עליו.
- (3) דווקא היכא דהאזהרה היא שב ואל תעשה, ועבירת הלאו היא בקום ועשה, וילפינן לה מדהוקשה כל התורה לעבודת כוכבים, ואתי למעוטי פסח ומילה, דעבירת הלאו היא בשב ואל תעשה ולא בקום ועשה. והתוס' הביאו דבתורת כהנים ילפי מדכתיב "ועשה אחת" דדוקא לאו שיש בו מעשה יש עליו קרבן.
- ה. (1) דעת ר' יצחק דאף חייבי כריתות אינן לוקים, ויליף לה מדיצאה כרת באחותו. וביאר רש"י, דאחותו בכלל כריתות של עריות היתה, ויצאה לכרת בפני עצמה ללמד דעונשה רק כרת ולא מלקות, וכל דבר שהיה בכלל ויצא ללמד, ללמד על כל הכלל יצא. והתוס' ביארו, דכל חייבי כריתות היו בכלל המלקות, ומדיצאה כרת באחותו ללמד על כל הכלל דחייבי כריתות דהכרת היא עונשם ולא מלקות. ור' ישמעאל ור' עקיבא סברי, דאחותו יצאה ללמד על אחותו שהיא אחות אביו והיא אחות אמו, ומשכחת לה ברשיעא בר רשעיא, דלוקה עליה משום ג' שמות.
- (2) בסוגיין מבואר, דהיכא דאיכא אזהרה, יליף מינה אף עונש. וביארו התוס', דהיינו דווקא היכא דאיכא קל וחומר לעונש, וכמבואר בכמה דוכתי דר' יצחק סבר דעונשין מן הדין. אמנם אי לאו דמציינו אזהרה, לא הוי ילפינן עונש מן הדין.

3) עצם הקרא דאחותו מיותר הוא, דהא בכלל כל העריות היתה. וכן תיבת "אחותו" דרישא מיותרת, דמצי למיכתב "כי יקח את בת אביו או בת אמו". וכן "ערוות אחות גילה" דסיפא מיותר הוא. ולר' יצחק, עצם הקרא אתי למימר דליכא מלקות, אחותו דרישא אתי לאחותו שהיא בת אביו ואמו, ואחותו דסיפא אתי לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו. והתוס' כתבו, דלאוקימתא דר' יצחק סבר כר' אליעזר דלאוין מחלקים לחטאות ולא בעינן קרא לחלק, ולא בעינן קרא לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו, אחותו דסיפא אתי לאחותו מאביו ומאמו, ואחותו דרישא מייתרא לדרשה אחריתי. ולר' ישמעאל ור' עקיבא, עצם הקרא אתי לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו, אחותו דרישא אתי לחלק כרת למפטם וסך, ואחותו דסיפא אתי לאחותו שהיא בת אביו ואמו לומר דאין עונשין מן הדין.

ו. 1) לר' יצחק ילפינן מינה חילוק לעריות, ואם אינו ענין לעריות, דהא ילפינן מדכתיב "ואל אשה בנדת טומאתה" שדינן לה אמפטם וסך. ולר' ישמעאל ור' עקיבא, אתי לעד שיצא מודה דרך ערותה. [ולכאורה כן צריך לומר לאוקימתא בגמ', דסבר ר' יצחק דחילוק הלאוין מחלק חטאות, ולא בעינן ילפותא למפטם וסך].

2) אוכל קודש בטומאה, לר' יוחנן ילפינן טומאתו טומאתו מבא אל המקדש בטומאה, דכהיכי דבא אל המקדש בטומאה ענש והזהיר, הוא הדין אוכל קודש בטומאה דכתיב ביה עונש, נמי הזהיר עליו. וריש לקיש יליף לה מ"בכל קודש לא תגע". ואזהרה לאוכל תרומה בטומאה, לר' יוחנן ילפינן מ"בכל קודש לא תגע", וריש לקיש יליף לה מדכתיב "איש איש מזרע אהרון והוא צרוע או זב וגו'", דעל כרחך דקאי על תרומה, משום דרק תרומה שוה בכל זרעו של אהרון.

3) לר' יוחנן טמא הנוגע בתרומה לוקה, כדכתיב "בכל קודש לא תגע", וכתב רש"י "ובתוס' העלו צד דלא איירי לענין מלקות, אלא איירי רק לענין פסול", אבל הנוגע בקודש אינו לוקה, דהא ממקדש ילפינן לה, ובעינן דווקא דומיא דמקדש דיש בו עונש מיתה. ולריש לקיש, הנוגע בתרומה אינו לוקה, דהא "בכל קודש לא תגע" בקדשים איירי. ומאידך, הנוגע בקודש לוקה.

4) ביארו רש"י ותוס', דאיירי באופן שקיום העשה לא מתלי תליא בעבירת הלאו, ואף בלא עבירת הלאו איכא עליו האי עשה, ואף למאן דאמר דלאו הניתק לעשה אין לוקין עליו, הכא לוקין, דדוקא התם דקיום העשה חל עליו רק אחר עבירת הלאו, איכא למימר דהעשה הוא עונשו של לאו ולא מלקות, אבל לא תעשה שקדמו עשה, דאף בלא עבירת הלאו איכא לעשה, מהיכי תיתי לפוטרו ממלקות. אמנם לדעת ריש לקיש, דינו ככל לאו הניתק לעשה דאין לוקין עליו.

ז. 1) הבא אל המקדש טמא, מבואר במתניתין דלוקה. ואמר רבה דהיינו משום דהוי לאו שקדמו עשה, וכל לאו שקדמו עשה אין לוקין עליו. אמנם למאן דאמר קיימו ולא קיימו, איכא למימר דאיירי באופן שאמרו לו לצאת ולא יצא.

2) אם הוא כהן שאינו יכול להחזירה, לוקה. ואם הוא ישראל שיוכל להחזירה, מחזיר ואינו לוקה. ואף דלכאורה הוי לא תעשה שקדמו עשה, דהא כתיב "ולו תהיה לאשה" מקמי "לא יוכל לשלחה כל ימיו", מכל מקום כיון דכתיב "כל ימיו" ילפינן מינה דלעולם בעמוד והחזיר קאי. ובמוציא שם רע, ילפינן מהא דכתיב ביה "ולו תהיה לאשה" דאי קאי קודם העבירה, מאי אתי לאשמועינן הא אשתו היא, אלא על כרחך דאתי לאחר העבירה. ולריש לקיש דסבירא ליה דאף לאו שקדמו עשה אין לוקין עליו, אף בלא האי דרשה אתי שפיר אמאי אין לוקין עליו.

3) היינו עשה שמתחייב בו רק אחר דעבר הלאו. ונחלקו ר' יוחנן וריש לקיש בדינו, דלר' יוחנן אין לוקין עליו אלא אם כן ביטל את האפשרות לקיים את העשה, משום דגמר עבירת הלאו היא ביטול העשה. וריש לקיש סבר דגמר העבירה היא בעבירת הלאו, ומיד מתחייב מלקות, ורק יש לו אפשרות להנצל מידי המלקות על ידי קיום העשה, וכל שאינו מקיים העשה כשיאמרו לו הבית דין, לוקה. וכתב רש"י העלו צד, דבעינן לקיים העשה דווקא תוך כדי דיבור מעבירת הלאו.

ח. 1) דכיון דסבר ר' יוחנן דרק על ידי ביטול העשה לוקין על הלאו, ליכא למימר דלאו שקדמו עשה דינו כלאו הניתק לעשה, דאי הכי, אמאי הבא אל המקדש בטומאה לוקה, הא לא משכחת לה "ביטול". אלא על כרחך דשאני לאו שקדמו עשה דלוקין עליו. אבל ריש לקיש דסבר דסגי בהא שאינו מקיים העשה כדי ללקות, שפיר איכא למימר דהבא אל המקדש בטומאה דלוקה, איירי שמוזהרין אותו לצאת ואינו יוצא.

2) תליא בפלוגתא אי התראת ספק הוי התראה או לא הוי התראה. וביארו תוס' דמסברא איכא למימר "ביטול ולא ביטול" אמנם הא משכחת רק אי נימא דהתראת ספק הוי התראה, דאי לא הוי התראה, היכי משכחת לה מלקות בבטול, הא בזמן עבירת הלאו הוי התראת ספק. ומשום הכי ריש לקיש דסבר דהתראת ספק לא הוי התראה, הוכרח לומר "קיימו ולא קיימו", דהתם לא חשיב התראת ספק, דהא עבירת הלאו נשלמה מיד כשעבר, והעשה הוא רק תחת המלקות. והתוס' ביארו, דכיון דלא בעינן מעשה כדי לעבור על הלאו, אמרינן דמסתמא יעמוד במצבו השתא שלא עשה את המעשה הפוטרו, ושפיר הוי התראת ודאי.

3) ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי תרווייהו דאינו לוקה. ולר' יוחנן הוא משום דהוי לאו שאין בו מעשה. ולריש לקיש הוא משום דהוי התראת ספק, ואף דבעינן מעשה כדי לא לעבור, מכל מקום כיון דסמוך להתראה לא עבר, לא חשיב התראה, ולא דמי להיכא דכבר עבר ורק יש באפשרותו לבטל את העבירה, דאמרינן דמסתמא יעמוד כדהשתא ולא יבטלנה.

ט. 1) לענין התראת ספק איכא תרי תנאי בשיטתו, דהתנא דתני גבי נותר דרק משום דהוי לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו, על כרחך דסבר דאף על התראת ספק לוקין. ומאידך התנא שאמר דספק בן ט' לראשון בן ז' לאחרון דרק בגוונא שהכה לתרווייהו בבית אחת לוקה, על כרחך דסבר דהתראת ספק לא הוי התראה. ולענין לאו שאין בו מעשה, על כרחך דסבר דלוקין, וכדחזינן מההיא דנותר דרק משום דניתק לעשה אין לוקין עליו. אמנם בשם ר' יוסי הגלילי אמר דאין לוקין עליו. ובנשבע שבועה לשעבר, ומימר ומקלל, אף דהוי לאו שאין בו מעשה, כולי עלמא מודו דלוקה.

2) לדעת ר' יהודה לוקה ואינו משלח, משום דמשמע ליה דהעשה דשלח נאמר קודם הלאו. ולדעת חכמים משלח ואינו לוקה, משום דדרשינן לקרא כדכתיב, דשלח לאחר נטילה. ולריש לקיש כל שאמרו לו בית דין לשלח ולא שלח, לוקה. ולר' יוחנן רק אם יהרגנה דתו אינו יכול לקיים העשה לוקה.

3) למאי דמסקינן, אליבא דר' יוחנן לא משכחת לה מלקות באונס שגירש, משום דלא משכחת לה ביטול, דאם מתה מאיליה, הא לא איהו בטלה, ואם הרגה, הרי קם ליה בדבריה מיניה, ואם הדירה אפילו על דעת רבים, הא לדבר מצוה מתירין לו. וכן בגזל ובמשכון לא משכחת לה מלקות, דאף אם ישרוף את הגזילה או המשכון, הא אכתי מחויב בתשלומים, ולא חשיב דביטול לעשה, ואף במשכנו של גר ומת הגר דאינו משלם, הא נפטר כבר מעיקרא ורק שיעבודו דגר הוא דפקע. אבל לריש לקיש שפיר לוקה כל שאמרו לו בית דין לגרש או להחזיר הגזל והמשכון ואינו מקיים.

י. (1) משכחת לה בפאה היכא דטחנה אליבא דתנא קמא דקנאה בשינוי ואינו חייב ליתנה לכהן, ולר' ישמעאל דאף לאחר טחינה חייב, משכחת לה היכא דאכלה. ולר'יש לקיש משכחת לה בכל לאו הניתק לעשה דאינו מקיים העשה.
(2) לרש"י בינתיה היינו תולעת הנמצאת בכרוב, ולוקה עליה משום שרץ השורץ על הארץ. והתוס' ביארו דהוא כמין דג שיש לו סימני טהרה הנמצא בחרישה, ואף דאילו היה במים היה מותר, מכל מקום כשאינו במים דינו כשרץ הארץ ולוקה.
(3) האוכל נמלה דהוי שרץ הארץ, לוקה חמש, שנים משום לאו סתם הנאמר בשרצים, ועוד שלשה משום שרץ הארץ. והאוכל צרעה לוקה אף משום שרץ העוף. ואיירי דווקא באכלה חיה כברייתה, דאי לאו הכי לא חשיב אכילה ואינו לוקה. והיכא דאכל כזית לוקה אף משום נבילה. ולרש"י איירי באכלה חיה דמתה בשעת בליעתו. ולתוס' איירי במתה אבל בעינן שתהא שלימה. ועוד כתבו התוס' דהיכא דאינה כברייתה אינו חייב אלא על הלאוין דכתיב בהו אכילה, והיינו בדאיכא כזית.
(4) בטבל ודאי, לדעת רב יוסף הוי במיתה, דכתיב "לא תוכל לאכול בשעריך" והיינו מעשר עני דכתיב ביה "בשעריך". ובדמאי, לדעת ר' אליעזר אף אינו חייב לקרוא שם, ולחכמים קורא שם ואינו מפריש, ומסקינן, דכולי עלמא סברי דודאי טובל, אלא נחלקו אם נחשדו עמי הארץ על מעשר עני או לאו.

יא. (1) לדעת רבנן בעינן כזית, ואם הוא בריה, והיינו דבר שיש בו נשמה, ומסקנת התוס' דאליבא דאמת לאו בנשמה תליא, אלא כל דבר שכשנחתך אבד שמו, נמי לוקה עליו. ולדעת ר' שמעון, נחלקו רב ביבי וריש לקיש, דר' ביבי סבר דדוקא בבריה לוקה, וריש לקיש סבר דאף בכל שהוא לוקה, ומאי דנקט בריה היינו לדבריהם דרבנן. וכל אלו השיעורים, הלכה למשה מסיני הם.
(2) במתניתין מבואר דכהן האוכלם קודם קריאה לוקה. ומסקינן בגמ', דהוא דעת ר' עקיבא ור' שמעון, דילפי ליה מקרא ד"ותרומת ירך" (כן כתבו התוס' לקמן יח:). אבל חכמים אומרים דביכורים הנחה מעכבת בהו, משום דשנה עליה הכתוב לעכב, אבל קריאה אינה מעכבת.
(3) בכורות, היינו בכור, ואתי לאשמועינן לאו לזר האוכלן אפילו לאחר זריקה. בקרך וצאנך, היינו חטאות ואשמות, ואתי לאשמועינן לאו להאוכלן חוץ לקלעים. וכל נדריך, היינו עולה, ואתי לאשמועינן לאו לאוכלן אפילו בפנים לאחר זריקה. ונדבותיך, היינו תודה ושלמים, ואתי לאשמועינן לאו לאוכלן קודם זריקה. ותרומת ירך, היינו ביכורים, ואתי לאשמועינן לאו לאוכלן קודם קריאה.

יב. (1) כיון שסבר דביכורים חמורים ממעשר דהא אסורים לזרים, סבר דאי ללאו חוץ לחומה איכא למילף ממעשר. ואיכא למיפרך מה למעשר שכן אסור לאונן. וסבר דתורה עדיפה ממעשר, משום דטעונה מתן דמים ואימורים, ועל כרחך דהלאו דידה אתי לדבר חדש, ואיכא למיפרך מה למעשר דטעון כסף צורה. וסבר דבכור עדיף מתורה שכן קדושתו מרחם, ויש ללמודו מתורה, ועל כרחך דאתי לאיסור חדש, ואיכא למיפרך מה לתורה שכן טעונה סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוך. וסבר דחטאת עדיפה מבכור שכן קדשי קדשים, ואיכא למיפרך מה לבכור שכן קדושתו מרחם. וסבר דעולה עדיפה מכולהו שכן כליל, ואיכא למיפרך דאדרבה חטאת חמורה דמכפרת, וכן כוליהו חמירי מעולה, דהא יש בהם שתי אכילות.
(2) אמר רבא דכל היולדת תבקש רחמים שתלד כר' שמעון, דאף שיש פירכא לדבריו, מכל מקום למאי דסבר, הכריח דהקרא לאו כסדרו נאמר, דאי כסדרו הא יש למילף חד מחבריה, וסירס המקרא ודרשו.
(3) דעל כרחך דר' שמעון לאו מלקות קאמר, דהא אין מזהירין מן הדין, ואמאי קאמר רבא דלוקה. ומפרקינן דאיסורי קאמר. אמנם למסקנת סוגיין, לדעת רש"י, לוקה משום חוץ לחומה, וכן מיתורא דקרא לוקין משום קודם זריקה. ולתוס', לוקים משום חוץ לחומה, ומשום אוכל עולה דהוא הלאו החדש דילף מיתורא דקרא. ולדעת ר"י מיתורא דקרא ילפינן דלוקה ה' מלקות.

יג. (1) כתב רש"י, דלוקה משום בשר בשדה טריפה. וזר שאכלו, עובר נמי משום "זר לא יאכל כי קודש הם".
(2) קדשים קלים שיצאו חוץ לחומה, נאסור לעולם ואפילו יחזרו, כדכתיב "בשר בשדה טריפה" דהאי בשדה מיותר הוא, ואתי לאשמועינן דכל שיצא ממחיצתו נאסר. אמנם מעשר שיצא, שרי לאוכלו, כדכתיב "לא תוכל לאוכלו בשעריך", דדוקא בשעריך איכא איסור.
(3) דווקא לאו שכולל כמה שמות של איסורים, כגון הלאו ד"אם צלי אש" דכולל נא ומבושל. אבל אם כולם משום אחד, לא חשיב לאו שבכללות. דאי לא תימא הכי, אמאי לוקין על לאו דנותר, הא כולל נותר של תודה ונותר של קדשים קלים ושל קדשי קדשים. ומשום הכי הלאו דבשר בשדה טריפה לא חשיב לאו שבכללות, דהא כולל רק את היוצאים שכולם שם אחד להם.

יד. (1) עובר רק על לאו ואינו לוקה, משום דהאי לאו מכלל עשה נפיק ליה, ולא הוה מכלל עשה דינו כעשה. וכן זר שאכלו אינו לוקה משום "זר לא יאכל קודש" כיון דרק היכא דיש כפרה אמרינן להאי לאו.
(2) מסקינן דאין לוקין עליו, דאי לא תימא הכי, אמאי הוצרך הקרא ד"את זה לא תאכלו" הא שפיר נפיק מכלל עשה ד"אותה תאכלו".
(3) לדעת ר' אלעזר אמר ר' הושעיא, רק ההנחה מעכבת. והיינו כדעת חכמים, אבל לר' שמעון אף הקריאה מעכבת. ומכל מקום ביכורים שלא נראו לקריאה אף לר' הושעיא אסורים, כיון דראוי לבילה בעינן ורק דאם ראוי הוא לבילה אין בילה מעכבת בו. ויש מאן דאמר דאף ההנחה לא מעכבה, ואם ראוי הוא לקריאה, בעינן קריאה, ואם אינו ראוי לקריאה, סגי בראה פני הבית. ולדעת רש"י, נחלקו ר' יהודה וראב"י אם ילפינן לתנופה מקרא ו"והנחתו", ואם כן ליכא קרא לעכב על ההנחה, או דילפינן לתנופה מקרא אחרינא, ושפיר איכא קרא לעכב בהנחה. ולתוס', נחלקו האם איכא חד תנופה או תרי תנופות ולתרווייהו אין הנחה מעכבת.